

BLINDE ELEVER I GRUNNSKOLEN

Møte med Barneombudet - 11.01.2022

Mette Bævre & Siri Smedsrud - Foreldre til blinde barn - ftbb.no

Grunnleggende blindetekniske hjelpemidler

Leselist:

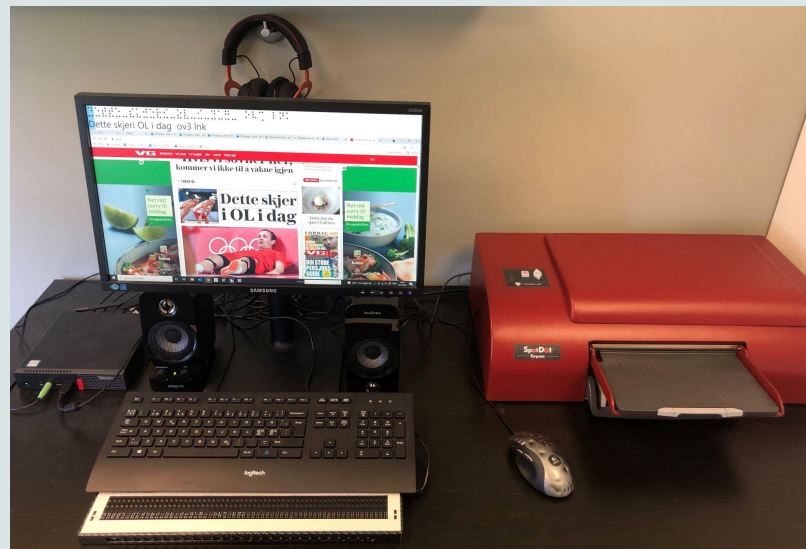
- Ligger nedenfor tastaturet
- Viser teksten på skjermen i punktskrift

Skjermleser:

- Et program som fanger teksten på skjermen og konverterer den til punktskrift på leselist eller lyd

Punktskriver:

- Spesialprinter som kan skrive ut punktskrift

Skjermleser og leselist

Leselistviser: Slik at den seende kan se hva som står på leselisten

Leseramme: Den seende kan se hvor på siden teksten på leselisten er hentet fra

Leselisten består av små staver som går opp og ned

Brukergrensesnitt

Skjermleseren forholder seg til HTML-koden.

Vanlige utfordringer ved manglende universell utforming:

- Umulig å navigere
- Informasjonen er utilgjengelig
  - Bilde av tekst (ikke tekst)
  - Ikke meningsfull rekkefølge (finne relevant tekst)

[Kort test av Kikora \(4 min video\)](#)

[Book Creator \(4 min video\)](#)

```
<figcaption class="picture__caption">
  <div itemprop="caption">
    <div><p>Solsystemet oppdelt i to forskjellige
    målestokker. Mars, som har ytterste bane i øverste
    figur, har den innerste i figuren under. Innbyrdes
    forhold for planetbanene er tilnærmet riktig, mens
    planetenes størrelse er fortegnet. Dvergplaneten Pluto
    og dens bane (stiplet) er tegnet inn.</p></div>
  </div>
  <div class="picture__attribution">
    <div class="media-attribution-block">
<div class="media-attribution-block__attribute">
  <a itemprop="name" href="
  https://meta.snl.no/Bilder_fra_papirleksikonet
  ">Solsystemet</a> </div>
<div class="media-attribution-block__attribute">
  <span class="media-attribution-block__attribution">
    Av </span>
    <span itemprop="author">KF</span>/Store norske leksikon
    *. </div>
<div class="media-attribution-block__attribute">
  Lisens:
  <a itemprop="license"
  href="/.licenses/restricted">Begrenset gjenbruk</a>
</div>
```

Læremidler

Undervisningen er ikke basert på lærebøker, men et hav av ulike digitale løsninger som ikke fungerer for blinde.

INGEN digitale læremidler er universelt utformet.

Statped fraråder ikke bruken av disse og kan heller ikke tilby alternative læremidler som fungerer for blinde elever.

Hvordan lære grunnleggende ferdigheter?

Alle vet at blinde bruker punktskrift, men hvordan skal blinde elever lære:

- Når pedagogen som underviser den blinde eleven verken kan punktskrift, egnede pedagogiske metoder eller behersker bruken av blindetekniske hjelpemidler?
- Når læremidlene ikke er tilgjengelige med blindetekniske hjelpemidler?

Hvordan lære å programmere?

Programmering er et obligatorisk emne på ungdomstrinnet. Hva skjer:

- Når Statped ved semesterstart ikke har et opplegg klart?
- Når pedagogen som underviser den blinde eleven aldri har benyttet en skjermleser?

Med dagens situasjon får ikke blinde barn et likeverdig utdanningstilbud.

Læreplanens kompetansemål

Blinde elever har ikke egne kompetansemål og måloppnåelse vurderes derfor likt med seende elever.

Blinde elever har ikke tilgang til egnede læremidler, i tillegg er det mange kompetansemål i læreplanene som krever syn.

Norsk 2. trinn:

- skrive tekster for hånd og med tastatur
- lage tekster som kombinerer skrift med bilder

Samfunnsfag 4. trinn:

- beskrive kultur- og naturlandskap i Norge og samtale om hvordan historiske og geografiske kilder, inkludert kart, kan gi informasjon om landskap

Kunst og håndverk i 10. trinn:

- visualisere form ved hjelp av frihåndstegninger, arbeidstegninger, modeller og digitale verktøy
- reflektere kritisk over visuelle virkemidler og eksperimentere med ulike visuelle uttrykk i en skapende prosess
- lage skisser til fornyelse av lokale omgivelser og modellere arkitektoniske løsninger som ivaretar ulike behov og interesser

Kroppsøving, 10. trinn:

- øve på og gjennomføre danseaktiviteter fra ungdomskulturer og andre kulturar, og saman med medelever skape og presentere dansekomposisjonar

Eksempel fra Kunst og håndverk - Skrin

Eksempel fra Kunst og håndverk - Evaluering

- Forarbeid: Godkjent
- Riktig oppmåling/nøyaktighet: Boksen er stort sett rett i vinklene - noe skjevhet i frontvegg.
- Sammenføyning: Delvis tett (bunn), ellers pent utført.
- Etterbehandling: Boksen er stort sett meget godt pusset.
- **Tilbakemelding:** Husk å være nøyaktig når du måler opp (forarbeid og arbeid med linjal).
- **Karakter: 4/5**

Psykisk helse

Blinde elever opplever daglig

- at pedagogene ikke har nødvendig kompetanse (pedagogiske metoder & verktøy)
- at læremidlene ikke er tilgjengelige med blindetekniske hjelpemidler
- å bli målt på kompetansemål krever syn
- at de fratas muligheten til å mestre

Når man henger etter faglig, kan man ikke delta aktivt i klasseromsundervisningen.

Ønsket om å prestere (det umulige?) fører til en stor frustrasjon og et høyt stressnivå for mange blinde elever som anstrenger seg kraftig for å være en del av fellesskapet.

I tillegg er de tekniske hjelpemidlene ustabile og stadig ute av drift.

Hvordan er det å være foresatt?

Vi opplever at vi må kjempe for våre barns lovfestede rett til et likeverdig utdanningstilbud:

- Barna våre går ikke glipp av undervisningstimer, men -måneders og -år
- De som orker, bruker mye tid og krefter på lange klageprosesser (men hjelper det?)

Venner og fritid:

- Kommunene er ikke pålagt å tilrettelegge i forbindelse med SFO/AKS
- Få egnede fritidsaktiviteter
- Foresatte er både venn og ledsager i forbindelse med fritidsaktiviteter

Mange foresatte jobber redusert.

Korona har kommet på toppen av en allerede krevende situasjon.

Oppsummering

Svake rettigheter:

- Ingen kvalitetssikring av læremidlene
- Ingen krav til dokumentert synspedagogisk kompetanse i skolen
- Urealistiske kompetansemål

Blinde får ikke tilrettelagt grunnskoleutdanningen slik de har krav på:

- Redusert livskvalitet: Ensom og strevsom hverdag
- Reduserte muligheter til videre utdannings- og yrkesvalg.

Innspill til Barneombudet:

- Behov for en nasjonal godkjenningsordning for digitale læremidler
  - Dagens tilsynsordning er ikke dimensjonert for å rette opp systemsvikten
  - Evaluering og kvalitetssikring av læremidler som inngår i “Den teknologiske skolesekken”
- At Statped Syn må styrkes og gis mandat til å stille tydelige krav til kommuner/fylkeskommuner med synshemmede elever
- Stille krav til synspedagogisk kompetanse i skolene og styrke utdanningen av synspedagoger
- Oppnåelige kompetansemål må på plass (veileder/egne læreplaner)
- Sørge for at tilbudet om psykisk helsehjelp for barn med sansetap opprettholdes

TAKK FOR OSS!

Følg arbeidet vårt på www.ftbb.no